

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА САМОМЕНЕДЖМЕНТ
СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА**

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма Менеджмент. Управління закладом освіти
(код і назва освітньої програми)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Мізюк В. А.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної та практичної психології
протокол № 1 від 31.08.2023

Завідувач кафедри
Прокоф'єва Л.О.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету
управління, адміністрування та інформаційної
діяльності

Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та
практичної психології Мазоха І.С.

Рецензенти програми:

д. пс. н., проф.кафедри загальної та практичної психології
Кічук А.В.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	20	4
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	<i>Лабораторні заняття:</i>	
Семестр: 1	<i>Семінарські заняття:</i>	
	20	6
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 3		
- самостійна робота: 5	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	80	110

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні аспекти управлінської діяльності та самокерівництва для сучасних керівників.

Метою вивчення дисципліни є надання студентам та майбутнім керівникам психологічних інструментів та знань, необхідних для успішного управління організаціями та власною роботою, розуміння сутності психології управління як науки, котра вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, роль психологічних чинників в управлінні, психологічні механізми прийняття рішень, методи ефективного ділового спілкування, формування у студентів індивідуальних особливостей та поведінкових навичок, які необхідні майбутньому керівнику; розвитку у майбутніх менеджерів умінь організувати особисту працю.

Завдання курсу:

- визначення особистісних цінностей та цілей менеджера;
- управління саморозвитком особистості;
- розвинення навичок ефективного керівництва;
- організації управлінської діяльності менеджерів різних рівнів;
- застосування сучасних принципів та напрямів наукової організації діяльності менеджера;

Передумови: магістранти використовують знання, вміння і навички, сформовані раніше в ході вивчення дисциплін «Психологія».

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Психологія управління та самоменеджмент сучасного керівника» тісно пов'язана з дисциплінами «Організація та управління освітньою і виховною діяльністю у закладі освіти», «Техніка управлінської діяльності в закладах освіти та технології впровадження інновацій» тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент. Управління закладом освіти».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентність	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
ЗК 2.	Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	ПРН 9.	Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами
ЗК 4.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	ПРН 10.	Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач
ЗК 5.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	ПРН 6.	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
СК 3.	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту	ПРН 11.	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу
СК 5.	Здатність створювати та організувати ефективні комунікації в процесі управління	ПРН 2.	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
СК 6.	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми	ПРН 10.	Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач
		ПРН 6.	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
СК 8.	Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом	ПРН 2.	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК2.			ПРН 9	
ЗК4.		ПРН 10	ПРН 10	
ЗК5.		ПРН 6	ПРН 6	ПРН 6
СК 3.		ПРН 11		ПРН 11
СК 5.	ПРН 2	ПРН 2	ПРН 2	
СК 6.		ПРН 6, ПРН 10	ПРН 10	
СК 8.	ПРН 2	ПРН 2		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні і заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні і заняття	Самостійна робота
1.	Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань	4	2	2				6	0,5	1					8
2.	Психологічні аспекти управлінської діяльності	4	2	2				8	0,25	0,5					10
3.	Сутність і структура управлінського впливу	4	2	2				8	0,25	0,5					12
4.	Мотивація як функція сучасної теорії та практики менеджменту	4	2	2				6	0,5	0,5					10
5.	Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності	4	2	2				8	0,5	0,5					10
6.	Стиль керівництва як фактор ефективності управління	4	2	2				8	0,25	0,5					10
7.	Методологічні підходи до самоменеджменту	4	2	2				8	0,25	0,5					10
8.	Сутність та технології реалізації самоменеджменту керівника	4	2	2				8	0,5	0,5					14
9.	Самотивування та самоконтроль менеджера	4	2	2				10	0,5	0,5					10
10.	Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу	4	2	2				10	0,5	1					16
Проміжний контроль															
Разом:		40	20	20				80	4	6					110

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань (2 год)

Поняття соціального управління. Управління як система. Суб'єкт і об'єкт управління. Управлінські стосунки як предмет науки управління. Характеристика предмета психології управління. Історія становлення науки управління. Основні етапи розвитку психології управління в країнах із ринковою системою, що розвивається сама. Сучасні теорії управління. Розвиток системного, ситуаційного й емпіричного підходів до аналізу управління. Порівняння основних управлінських культур. Специфіка радянської управлінської культури. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності (2 год)

Специфічні особливості управлінської діяльності. Основні соціальні ролі менеджера. Функціональний аналіз управлінської діяльності. Поняття управлінської відповідальності. Прийняття управлінського рішення. Делегування керівником частини своїх повноважень виконавцям. Вимоги до функції контролю.

Тема 3. Сутність і структура управлінського впливу (2 год)

Сутність і структура управлінського впливу. Умови ефективності навіювання й переконання. Характеристика методів психологічного впливу керівника на персонал організації. Психологічні механізми управлінського впливу. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу. Типологія віддачі наказів і розпоряджень. Психологічні правила формування усного розпорядження. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу. Можливість визначення динаміки підсвідомості партнера - учасника ділової комунікації. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування. Характеристика психологічних прийомів виникнення в персоналі атракції стосовно керівника. Прийняття до уваги сформованої в організації системи соціальних зв'язків і контактів, групових норм, традицій, думок і настроїв.

Тема 4. Мотивація як головна функція сучасної теорії та практики менеджменту (2 год)

Визначення мотивації в контексті менеджменту. Важливість мотивації для досягнення успіху в організаціях. Класичні теорії мотивації (Теорія винагороди та покарання, теорія Герцберга, Маслоу, Врума тощо). Сучасні теорії мотивації: теорія інструментального підходу (Expectancy Theory), теорія самореалізації (Self-Determination Theory), теорія мотивації за допомогою цілей (Goal-Setting Theory), теорія рекогніції та винагороди (Recognition and Rewards Theory). Мотиваційні засоби менеджера. Засоби створення мотиваційної робочої обстановки. Фактори, які впливають на мотивацію: оплата та винагороди, професійний розвиток та кар'єрний зріст, задоволення від роботи, робоче середовище та корпоративна культура. Практичні аспекти мотивації: розробка та впровадження мотиваційних програм, системи відстеження та оцінки мотивації співробітників. Вплив мотивації на продуктивність та задоволеність праці. Виклики та тенденції у сучасному менеджменті мотивації. Вплив глобалізації та технологічних змін на мотивацію. Методичні засади оцінки і мотивації персоналу в умовах кризи.

Тема 5. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності (2 год)

Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника. Характеристика особистісних особливостей керівника, що перешкоджають ефективному управлінню. Аналіз соціально-типологічних особливостей конформного й ригідного керівників. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості. Характеристика особистості авторитарного керівника. Концепція особистісних обмежень у діяльності керівника. Явище маккіавелізму в

управлінні. Вимоги до моральності керівника. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника. Активність керівника як систематичне самовиховання й самоконтроль. Значення орієнтації керівника на оточуючих людей як на джерело інформації для ефективності управління. Психологічні вимоги до інтелектуальних і емоційно-вольових якостей керівника. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.

Характеристика особистості авторитарного керівника. Явище маккіавелізму в управлінні. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника. Психологічні вимоги до інтелектуальних і емоційно-вольових якостей керівника. Розвиток та підвищення якостей керівника: тренінги та навчання, внутрішні та зовнішні джерела навчання, способи самовдосконалення. Практичні поради для керівників у розвитку своїх якостей.

Тема 6. Стиль керівництва як фактор ефективності управління (2 год)

Поняття стилю керівництва. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін). Об'єктивні й суб'єктивні фактори вибору керівником управлінського стилю. Порівняльна характеристика ефективності авторитарного й демократичного керівництва. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон). Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.

Тема 7. Методологічні підходи до самоменеджменту (2 год)

Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту. Концептуальний підхід до самоменеджменту Л. Зайверта. Концепція особистісних обмежень М. Вудкока і Д. Френсіса. Критерії ефективного самоменеджменту: вміння управляти собою, адекватні особистісні цінності, чіткі особистісні цілі, навички вирішення проблем, інноваційність, високий творчий потенціал, вміння навчати і розвивати професійні якості підлеглих. Визначення ціннісних орієнтирів особистості. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна. Ключові принципи визначення особистісних цілей менеджера. Загальні обмеження при виборі цілей. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання. Планування ділової кар'єри менеджера.

Тема № 8. Сутність та технології реалізації самоменеджменту керівника (2 год)

Розробка стратегії впровадження єдиного інформаційно-освітнього середовища закладу освіти. Особливості планування процесу впровадження цифрових ініціатив. Типові завдання цифровізації освітньої діяльності (навчальної, виховної, наукової та інноваційної діяльності) та її організації (цифровізація інфраструктури, процесів управління та маркетингу). Методи аналізу потреб навчального закладу при впровадженні цифрові інструментів і технологій для адміністративних процесів. Методи аналізу впливу цифрових інновацій на розвиток навчального закладу та досягнення поставлених цілей.

Тема № 9. Самомотивування та самоконтроль менеджера (2 год)

Розвиток ініціативності, енергійності, вміння володіти ситуацією, стресостійкості. Розвиток вміння стимулювати та карати, критикувати людей. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види. Закономірності взаємовідносин і поведінки людей у конфліктних ситуаціях. Методи подолання конфліктних ситуацій. Прийоми поведінки менеджера у конфліктних ситуаціях. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях. Поведінка менеджера у конфліктних ситуаціях.

Тема №10. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу

Розуміння психологічних аспектів воєнного часу. Психологічні наслідки війни на дітей, підлітків та дорослих. Етіологія стресу та його вплив на навчальний процес. Вплив стресу та травм на психічне здоров'я учасників освітнього процесу. Психологічні особливості прояву стресу у дитини. Роль психологів та педагогів у психологічній підтримці. Методи подолання стресу. Перша психологічна допомога. Ресурси та інструменти: психологічні тести та інструменти для виявлення психологічних проблем, інформаційні ресурси для надання психологічної підтримки. Практичні аспекти психологічної підтримки: засоби психологічної допомоги, організація групових сесій та індивідуальних консультацій, розробка програм психологічної реабілітації. Співробітництво школи і сім'ї у період воєнного часу. Психологічна підтримка на рівні системи освіти: розробка політик та програм національного рівня, співпраця з міжнародними та громадськими організаціями.

5.2. Тематика семінарських занять.

1.	Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань
2.	Психологічні аспекти управлінської діяльності
3.	Сутність і структура управлінського впливу
4.	Мотивація як головна функція сучасної теорії та практики менеджменту
5.	Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності
6.	Стиль керівництва як фактор ефективності управління
7.	Методологічні підходи до самоменеджменту
8.	Сутність та технології реалізації самоменеджменту керівника
9.	Самотивування та самоконтроль менеджера
10	Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою. Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі.

СРС може містити крім обов'язкової складової, ще й вибіркової. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу. Загальний обсяг СРС з дисципліни «Психологія управління та самоменеджмент сучасного керівника» становить 80 год для денної форми навчання і 110 год. для заочної форми навчання.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни:

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		Денна	Заочна	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	15	Конспект, усна доповідь
2.	Підготовка до семінарських занять	10	5	Участь у семінарських заняттях
3.	Підготовка та написання рефератів	10	10	Реферат
4.	Анотація наукових статей (тез)	5	10	Анотація
5.	Завдання пошуково-аналітичного характеру	10	30	Перевірка виконаних завдань
6.	Робота з інтернет ресурсами	5	5	Конспект, доповідь

7.	Виконання індивідуального завдання	25	30	Перевірка виконаних завдань
8.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	5	5	Написання МКР.
	Разом	80	110	

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* усне опитування, перевірка виконання завдань для самостійної роботи, перевірка виконання завдань під час семінарських робіт.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік

6.4. *Засоби діагностики результатів навчання:* подано у силабусі навчальної дисципліни

6.5. *Критерії оцінювання результатів навчання:* подано у силабусі навчальної дисципліни

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Викладання дисципліни (проведення лекцій і семінарських занять) передбачає аудиторію з мультимедійною дошкою або мультипроєктором, комп'ютерами з вільним доступом до Інтернет.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2020. 120 с. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/13c481ce-f27c-49f4-839a-43fccfc1c19b/content>
2. Виноградова В.Є. Управління конфліктами. Навчальний посібник. Київ, 2017. 53 с. <https://3au.dsum.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/42.Управління-конфліктами.pdf>
3. Гавриш О. А. Управління персоналом сучасної організації : навч. посіб. / Т. В. Лазоренко. – Київ : "Київ. політехн. ін-т", 2017. – 333 с.
4. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/7402/1/Zhavnerchuk_OV_Psihol_ypr_KL_2020.pdf
5. Карамушка Л. М. Психологічні тренінги для підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій (реалізація технологічного підходу) : Навч. посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 144 с. https://lib.iitta.gov.ua/731260/1/Karamushka_NP_1_first.pdf
6. Козирева О. В., Світлична К.С., Шуть О.Ю., Коляда Т.А. Основи прийняття управлінських рішень: навч. посібник. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 186 с.
7. Лефтеров В.О., Цільмак О. М. Методика проведення практичних занять з елементами тренінгу з «Психології управління»: практикум. Одеса: Фенікс, 2019. 52 с. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
8. Липовська Н. А. Психологія управління: навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний. – Дніпро: ГРАНІ, 2019. – 198 с. <https://grani-print.dp.ua/index.php/home/issue/view/31/ph>
9. Лоулер Е. та ін. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект. Київ, 2017. 160 с.
10. Лугова В. М. Основи самоменеджменту та лідерства [Електронний ресурс]: навч. посібник / В. М. Лугова, С. М. Голубев. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21464/1/2019>
11. Лугова В. М., Голубев С. М.. Основи самоменеджменту та лідерства [Електронний ресурс]: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21464/1/2019>
12. Лютко О. М. Запровадження мотиваційного менеджменту в закладі освіти. Рівне: РОППО, 2018. 180 с.

- https://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalyni/6__Оксана_ЛЮТКО_Запровадження.pdf
13. Пахомов В.М. Сапіжак І.Б. Застосування психологічного підходу в управлінні персоналом. http://false-science.ucoz.ua/experiment/konf-sci-uzhgorod_2019.pdf#page=100
14. Прищак М. Д. Лесько О. Й. Психологія управління в організації: навчальний посібник. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця, 2016. 150 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf
15. Психологія освітнього менеджменту: навч.-метод. посібник / уклад. Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 296 с. https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1552/1/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf
16. Психологія управління : навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний. – Дніпро : ГРАНІ, 2019. – 198 с.
17. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання на пряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2017. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1797/1/yurkov%202.pdf>
18. Ратушняк О. Г., Лялюк О. Г. Самоменеджмент: навч. пос. Вінниця: ВНТУ, 2021. 170 с. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34607/88996.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
19. Самоменеджмент : навчальний посібник / Г. З. Леськів, Г. Я. Левків, М. М. Бліхар та ін. Львів, 2021. 280 с.
20. Самоменеджмент [Електронний ресурс]: навч. посібник / С. К. Василик, О. В. Майстренко, К. Р. Немашкало та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 150 с. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26376/1/2020>
21. Сахно О.В., Денисова А.В. Самоменеджмент: навчально-методичний посібник до самостійного вивчення спецкурсу «Тайм-менеджмент» слухачами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПНЗ. Біла Церква: БІПО УМО, 2017. 146 с. <http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalyni/5>
22. Свидрук І. І., Миронов Ю. Б. Психологія управління та конфліктологія: підручник. Львів: Вид-во ЛТЕУ, 2017. 320 с.
23. Соловійов В., Матвійчук Т. Психологія управління та конфліктологія: конспект лекцій. Івано-Франківськ, 2019. 328 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/17656/1/%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%86%d1%96%d1%97.pdf>
24. Старовойтенко Н. В. Психологія управління: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни [Електронний ресурс]. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 300 с. URL: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/1738/1/Електронне%20видання%20Психологія%20управління_300%20с..pdf
25. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 164 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/123456789_0/448/1/Угрин%20психологія%20управління.pdf

10.2. Допоміжні джерела

26. Блудова Ю. (2022). Стиль керівництва як фактор ефективного управління освітніми системами. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (October 7, 2022; Chicago, USA), 84–85. Retrieved from <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/479>
27. Бутенко Д.С. Теорії мотивації: практичний аспект [Електронний ресурс] / Д.С. Бутенко // Ефективна економіка. – 2020. № 5. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=5&y=2020>
28. Бутенко Д.С. Теорія управління персоналом на засадах нормування праці та дослідженні витрат робочого часу. Молодий вчений. Херсон. 2019. №1. С.433-437.
29. Добош О. М., Сітар І. І. Стиль управління директора закладу дошкільної освіти: проблеми формування та вдосконалення. Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах: збірн. тез доповідей II Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (07 листопада 2019 р., Мукачево). Мукачево: МДУ, 2019. http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3578/1/Management_style_director_%20preschool_education_institution_problems_formation_improvement.pdf
30. Жосан Г. В., та Н. В. Кириченко. "Менеджмент персоналу в умовах постпандемії та воєнного стану в Україні". Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, № 12 (23 травня 2022). С. 46–51. <https://www.grafiati.com/uk/literature-selections>

31. Заставнюк Л.І., Липовецька Т.Р. Проблематика системи мотивації персоналу в сучасному менеджменті підприємства. Приазовський економічний вісник. Випуск 3(14) 2019. http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/30.pdf
32. Козьмук Н. І., Власенко К. К. "Значення управління персоналом у системі організаційного управління". Вісник Університету банківської справи, № 2-3(35-36) (26 грудня 2019): 145–50. [http://dx.doi.org/10.18371/2221-755x2-3\(35-36\)2019193955](http://dx.doi.org/10.18371/2221-755x2-3(35-36)2019193955).
33. Конфліктологія: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2020. 88 с <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/36723/1/Konfliktologhii.pdf>
34. Маркова С.В. Управлінські підходи до формування системи менеджменту якості підприємства засобами розвитку персоналу та самоменеджменту. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 7. С. 194–201. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ape_2014_7_25.pdf
35. Павленчик Н. Мотиваційні критерії як елемент ефективного управління персоналом. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. Львів. 2020. С. 346-348. <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/33784/1/Viktoriia%20Hutsuliak2.pdf>
36. Чеп Т. В., Бабич Т. В. Актуальність застосування сучасних методів психології управління у державних установах. http://dSPACE.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4067/1/SCIENCE-PRODUCTION_L.pdf#page=392
37. Федуняк І.О. Самоменеджмент: методичні матеріали з підготовки до лекційних та семінарських занять здобувачами вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент». Бережани: ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». 2022. 56 с. <http://surl.li/lyyzm>
38. Храпкіна В. В., Борецька Е. Т. Сучасні методи стимулювання праці. Modern Economics. 2021. № 27(2021). С. 215-220. <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9908>
39. Шацька З.Я., Лозова К.О. Ділові якості сучасного керівника в контексті психології впливу на підлеглих. Причорноморські економічні студії. Випуск 33. 2018. http://bses.in.ua/journals/2018/33_2018/30.pdf
40. Шевченко В. Формування системи мотивації і стимулювання трудової діяльності персоналу підприємства". Економічний форум 1, № 3 (25 вересня 2021): 99–103. <http://dx.doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-14>

10.3. Інтернет-ресурси

1. <http://www.isras.ru/>
2. <http://www.voppsy.ru/>
3. <http://www.psychology.ru/>
4. <http://www.psycheya.ru/>
5. <http://psychology.vuzlib.net/>
6. <http://www.psyche.ru/>
7. <http://www.flogiston.ru/> <http://www.i-u.ru/biblio/>